

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
“ЛІНГВОКРАЇНОЗНАВСТВО”
(ДРУГА ІНОЗЕМНА (НІМЕЦЬКА) МОВА)
(для бакалаврів філологічних спеціальностей)

МАУП

Київ 2005

Підготовлено кандидатом філологічних наук, доцентом *В. О. Олійником*

Затверджено на засіданні кафедри теорії та практики перекладу
(протокол № 9 від 26.05.04)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Олійник В. О. Навчальна програма дисципліни “Лінгвокраїнознавство” (друга іноземна (німецька) мова) (для бакалаврів філологічних спеціальностей). – К.: МАУП, 2005. – 16 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, навчально-тематичний план, програмний матеріал до вивчення дисципліни “Лінгвокраїнознавство” (друга іноземна (німецька) мова), самостійна робота студентів, форми поточного та підсумкового контролю, вимоги до іспитів, курсових і дипломних робіт, питання для самоконтролю, а також список рекомендованої літератури.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Підхід до мови як до нового коду може призвести до опанування лише її комунікативної функції, тоді як вивчення культури має велике загальноосвітнє, виховне, гуманістичне значення. Ознайомлення з новою культурою дає студентові змогу краще усвідомити як власне культурне оточення, так і багатогранність культури людства загалом. Німецька мова, як і будь-яка інша, тісно пов'язана з історією народу, його сучасним життям, культурою.

Дисципліна “Лінгвокраїнознавство” через поглиблене вивчення мови як основної ознаки нації і втілення національної культури та німецьких реалій допомагає оволодіти системою ідей, поглядів, які відображені у значенні окремих мовних одиниць, пробудити повагу і любов до країни, мова якої вивчається. Мова як майбутня спеціальність не може вивчатись без урахування тих її значень і особливостей функціонування, які властиві носіям мови і необхідні для повноцінного спілкування з ними. Для перекладача мова повинна засвоюватись одночасно з культурою, яка має стати дисципліною-спільником при вивченні мови, оскільки переклад потребує значного обсягу фонових знань при відтворенні німецького тексту. Вивчення лінгвокраїнознавства має забезпечити студентам знання, щоб користуватися мовою як засобом спілкування в тому готовому вигляді, в якому вона входить до схеми особистісних і соціальних стосунків (звичаї, обов'язкові правила, усталені норми поведінки). Порівняння відповідних лінгвоетнокультурних норм рідної мови та мовлення з іноземною мовою, що вивчається, має забезпечити адекватний двосторонній переклад.

Мета курсу “Лінгвокраїнознавство” — ознайомити студентів-перекладачів із сучасною німецькою дійсністю через мову, оволодіти системою ідей, поглядів, притаманних народу-носієві мови і знання яких є необхідними для повноцінної комунікації та практики перекладу.

Завдання курсу:

- 1) дати студентам знання про сучасну дійсність і культуру німецькомовних країн;
- 2) навчити володіти мовним матеріалом лінгвокраїнознавчого мінімуму сфери соціально-побутового, соціально-культурного та ділового спілкування;

- 3) засвоїти принципи семантизації безеквівалентної та фоновної лексики, принципами її перекладу;
- 4) навчити студентів іншомовній компетенції, компонентам культури мовленнєвого спілкування (національний мовленнєвий етикет) та засобам їх адекватного перекладу в певній номенклатурі комунікативних ситуацій;
- 5) оволодіти знаннями невербальних мов:
  - а) невербальні засоби спілкування, які в поєднанні з вербальними створюють єдине висловлювання;
  - б) невербальні засоби спілкування, що супроводжують мовлення;
  - в) інформативні невербальні засоби, які підміняють висловлювання і при цьому передають його значення;
- 6) ознайомити з найпоширенішими афористичними одиницями сучасної німецької мови, сформуванати навички їх перекладу та трансформації;
- 7) навчити володінню зразками мови політики, бізнесу, засобів масової інформації, реклами та вмінню розпізнавати та перекладати їх у різних ситуаціях спілкування;
- 8) ознайомити з субкультурними ознаками та основними мовними особливостями різних ареалів поширення німецької мови (Німеччина, Австрія, Швейцарія, Люксембург), регіоналізмами та діалектами.

На семінарських/практичних заняттях студентам прищеплюються навички оволодіння лінгвоетнокультурними засобами усномовленнєвої комунікативної компетенції та її адекватного двостороннього перекладу. Останнє обумовлює необхідність створення певним чином відібраних, градуїзованих за складністю та організованих в рамках інтегративно-блокових циклів одиниць лінгвокраїнознавчого характеру для формування компетенції щодо перекладання їх у певних комунікативних ситуаціях. Створення цих циклів у вигляді вправ дасть змогу сформуванати лінгвокраїнознавчо обумовлені навички вербальної і невербальної іншомовної комунікативної компетенції та використання її у перекладацькій практиці. Це передбачає оволодіння студентами здатністю використання специфічних для німецької мови засобів спілкування, що дасть їм можливість регулювати свою мовленнєву поведінку відповідно до норм, прийнятих у цій мовній спільності, та адекватно відтворювати їх у двосторонньому перекладі.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
вивчення дисципліни

“ЛІНГВОКРАЇНОЗНАВСТВО”
(друга іноземна (німецька) мова)

№ пор.	Назва теми
1	Лінгвокраїнознавство
2	Німеччина. Загальна характеристика
3	Німецькі федеральні землі
4	Населення ФРН
5	Німецькомовний світ
6	Державний устрій Німеччини
7	Німеччина у світі
8	Економіка Німеччини
9	Соціальна політика ФРН
10	Суспільство
11	Освіта і наука
12	Культура Німеччини

ПРОГРАМНИЙ МАТЕРІАЛ
до вивчення дисципліни

“ЛІНГВОКРАЇНОЗНАВСТВО”
(друга іноземна (німецька) мова)

Практичне заняття. Тема 1. Лінгвокраїнознавство

Мета: ознайомити студентів з основними поняттями лінгвокраїнознавства.

Питання до обговорення:

1. Предмет і завдання курсу.
2. Основні поняття курсу: фонові інформація, кумулятивна функція мови, культурний компонент змісту слова.

Література [1; 2; 5; 14; 15; 19; 25]

Практичне заняття. Тема 2. Німеччина. Загальна характеристика

Мета: ознайомити студентів із загальною характеристикою Німеччини.

Питання до обговорення:

1. Географія та історія країни.
2. Сучасне становище країни.
3. Мовні одиниці, які відображають географічні реалії Німеччини.
4. Відображення історії Німеччини у мовних одиницях.

Література [4; 10; 16; 21; 24; 26; 27]

Практичне заняття. Тема 3. Німецькі федеральні землі

Мета: ознайомити студентів з федеральною структурою Німеччини.

Питання до обговорення:

Мовні реалії до теми.

Література [10; 20; 27]

Практичне заняття. Тема 4. Населення ФРН

Мета: ознайомити студентів з характеристикою населення Німеччини.

Питання до обговорення:

1. Регіональні відмінності.
2. Інтегровані національні групи.
3. Політика стосовно іноземних громадян.

Література [10; 14; 15; 19; 20; 22]

Практичне заняття. Тема 5. Німецькомовний світ

Мета: ознайомити студентів з німецькомовними країнами.

Питання до обговорення:

1. Швейцарія, Австрія, Люксембург, Ліхтенштейн.
2. Мовна ситуація у кожній з цих країн.
3. Форми буття сучасної німецької мови.

Література [4; 9; 16; 28]

Практичне заняття. Тема 6. Державний устрій Німеччини

Мета: ознайомити студентів з державним устроєм Німеччини.

Питання до обговорення:

1. Конституція і право.
2. Конституційні органи.
3. Федералізм і самоврядування.
4. Виборча система. Партії у ФРН.
5. Система правопорядку.
6. Держава і громадяни.
7. Мовні реалії до теми.

Література [6; 10; 16; 27–29]

Практичне заняття. Тема 7. Німеччина у світі

Мета: ознайомити студентів зі становищем Німеччини у світі.

Питання до обговорення:

1. Основні риси зовнішньої політики.
2. Стосунки із західними державами.
3. Угоди зі східними сусідами.
4. Німеччина і країни, що розвиваються.
5. Членство в ЄС, НАТО, ОБСЄ, ООН.
6. Зовнішня культурна політика.

Література [10; 15; 19; 21; 27; 30]

Практичне заняття. Тема 8. Економіка Німеччини

Мета: ознайомити студентів з економікою Німеччини.

Питання до обговорення:

1. Основні промислові підприємства ФРН.
2. Розбудова сільського господарства.
3. Ринок праці.
4. Охорона навколишнього середовища.
5. Фінансова та банківська система.
6. Зовнішня економіка.
7. Відображення економічного розвитку Німеччини у мові.

Література [10; 21; 25; 28]

Практичне заняття. Тема 9. Соціальна політика ФРН

Мета: ознайомити студентів з соціальною політикою Німеччини.

Питання до обговорення:

1. Соціальна політика Німеччини.
2. Соціальне забезпечення.
3. Охорона здоров'я.

Література [10; 20; 22]

Практичне заняття. Тема 10. Суспільство

Мета: ознайомити студентів з особливостями суспільства Німеччини.

Питання до обговорення:

1. Жінка і суспільство.
2. Молодь у Німеччині.
3. Спорт. Дозвілля.
4. Товариства, спілки і громадські ініціативи.
5. Церква та релігійні громади.
6. Засоби масової інформації та громадська думка. Преса. Радіомовлення і телебачення.
7. Мовні реалії до теми.

Література [10; 16; 20; 22; 28]

Практичне заняття. Тема 11. Освіта і наука

Мета: ознайомити студентів з системою освіти та науки Німеччини.

Питання до обговорення:

1. Школи.
2. Професійна освіта.
3. Вищі навчальні заклади.
4. Наука і наукові дослідження.
5. Мовні реалії до теми.

Література [8; 16; 17; 25; 28]

Практичне заняття. Тема 12. Культура Німеччини

Мета: ознайомити студентів з особливостями культури Німеччини.

Питання до обговорення:

1. Культурне розмаїття.
2. Література.
3. Старовинні народні звичаї та повір'я, традиції, легенди, свята та відображення їх у мові.
4. Національний характер німців.
5. Образотворче мистецтво.
6. Музичне життя.
7. Театр, кіно, фестивалі.
8. Мовні реалії в галузі культури.

Література [10; 14–16; 19; 20; 28]

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Вагомим компонентом фундаментальної підготовки студентів є активне запровадження в систему академічної освіти самостійної теоретичної і практичної роботи студентів методичних рекомендацій для написання наукових рефератів, курсових і бакалаврських робіт, а також бібліографічних покажчиків наукової, науково-методичної і художньої літератури.

Самостійна робота передбачає:

- попередню підготовку до практичних занять;
- виконання ситуаційних завдань і вправ в поза-аудиторний час;
- підготовку до обговорення окремих питань;
- підготовку доповідей і рефератів німецькою мовою;
- самостійне вивчення окремих питань тем курсу;
- огляд рекомендованої літератури німецькою мовою.

ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Методи і форми поточного контролю індивідуальні, проходять у процесі бесіди, дискусії, у вигляді тестів, індивідуальних і фронтальних опитувань.

Значне місце в роботі викладачів посідає аналіз знань і вмінь студентів, що здійснюється після проведення поточного, гра-ничного та підсумкового контролю. Співвідношення показників дозволяє скоригувати методи і форми навчальної роботи, засто-сувати відповідні міри щодо оптимізації навчального процесу.

Поточний контроль знань здійснюється шляхом помісячного тестування вивчених тем курсу. Підсумковий контроль знань про-водиться наприкінці семестру за умови наявності позитивних оці-нок поточного контролю шляхом проведення письмового іспиту.

Екзаменаційна картка складається з двох теоретичних пи-тань і одного практичного завдання:

- читання та переказ тексту відповідного напрямку;
- пояснення деяких термінів;
- вільна бесіда на запропоновану тему курсу.

ВИМОГИ ДО ІСПИТІВ, КУРСОВИХ І ДИПЛОМНИХ РОБІТ

Іспит перевіряє набуті знання з дисципліни, вміння визначи-ти контекст тексту, прокоментувати його лексико-граматичні особливості та засоби їх відтворення в перекладі, пояснити стра-тегію перекладацького рішення в різножанрових текстах.

Курсові та дипломні роботи лінгвокраїнознавства мають на меті контроль знань з цієї дисципліни, перевірку вміння студен-та критично осмислювати наукову літературу, розкрити обрану тему, логічно та лінгвістично грамотно викласти свої думки. Вони повинні розглядати актуальні проблеми лінгвокраїнознавства, які не достатньо висвітлені в наукових працях.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Предмет лінгвокраїнознавства.
2. Основні поняття курсу: фонова інформація, кумулятивна функція мови.
3. Культурний компонент змісту слова.
4. Німеччина. Географія та історія країни.
5. Ландшафт і клімат.

6. Реформація в Німеччині. Мартін Лютер.
7. Німеччина в 1815–1847 рр. Революція 1848 р.
8. Об'єднання Німеччини й утворення Німецької імперії у 1871 р.
9. Німеччина після Першої світової війни. Веймарська республіка.
10. Період диктатури націонал-соціалізму (1933–1945).
11. Німеччина у Другій світовій війні.
12. Наслідки поразки Німеччини у Другій світовій війні.
13. Ялтинська і Потсдамська конференції.
14. Блокада Берліна у 1948 р.
15. Утворення ФРН і НДР. Розкол Німеччини та Берліна.
16. Людвіг Ергард і “німецьке економічне диво”.
17. Німеччина між стабільністю і кризою. “Ера Аденауера”.
18. Німеччина (НДР і ФРН) у період “холодної війни”.
19. Історичний поворот 1989 р.
20. Об'єднання Німеччини.
21. Причини діалектної строкатості німецької мови.
22. Німецькомовний світ. Швейцарія, Австрія, Люксембург, Ліхтенштейн.
23. Мовна ситуація в Австрії.
24. Мовна ситуація у Швейцарії.
25. Мовна ситуація у Люксембурзі.
26. Форми буття сучасної німецької мови.
27. Територія ФРН, кордони, адміністративний розподіл.
28. Австрія: кордони, адміністративний розподіл, населення.
29. Швейцарія: кордони, адміністративний розподіл, населення.
30. Державний устрій Швейцарії.
31. Компактне проживання етнічних німців у світі.
32. Населення ФРН.
33. Регіональні відмінності Німеччини.
34. Інтегровані національні групи.
35. Політика стосовно іноземних громадян.
36. Регіональні відмінності Швейцарії.
37. Державний устрій ФРН.
38. Конституція. Конституційні органи.

39. Федералізм і самоврядування.
40. Партії у ФРН.
41. Федеральний уряд і уряди земель.
42. Німеччина у світі.
43. Німецько-українські відносини.
44. Німеччина і країни, що розвиваються.
45. Зовнішня культурна політика.
46. Основні промислові підприємства ФРН.
47. Соціальна політика.
48. Соціальне забезпечення.
49. Охорона здоров'я.
50. Німецьке суспільство.
51. Жінка і суспільство в Німеччині.
52. Молодь у Німеччині.
53. Шкільна система в Німеччині.
54. Професійна освіта в Німеччині.
55. Система вищої освіти в Німеччині.
56. Наука і наукові дослідження в Німеччині.
57. Культура Німеччини. Культурне розмаїття.
58. Література.
59. Старовинні народні звичаї та повір'я, традиції, легенди, свята та відображення їх у мові.
60. Національний характер німців.
61. Мовні реалії в галузі культури.

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. Історія німецько-українських відносин.
2. Причини та передумови приходу до влади в Німеччині націонал-соціалістів.
3. Німецько-радянські відносини напередодні та на початку Другої світової війни. Пакт Молотова-Ріббентропа.
4. Німецько-німецькі (ФРН-НДР) відносини під час “холодної війни”.
5. Літературна німецька мова й діалекти.
6. Державний лад ФРН.

7. Мовна політика Швейцарської Конфедерації.
8. Освіта та наука в Німеччині.
9. Німеччина після об'єднання. Проблеми і перспективи.
10. Сучасна партійно-політична ситуація в Німеччині.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна

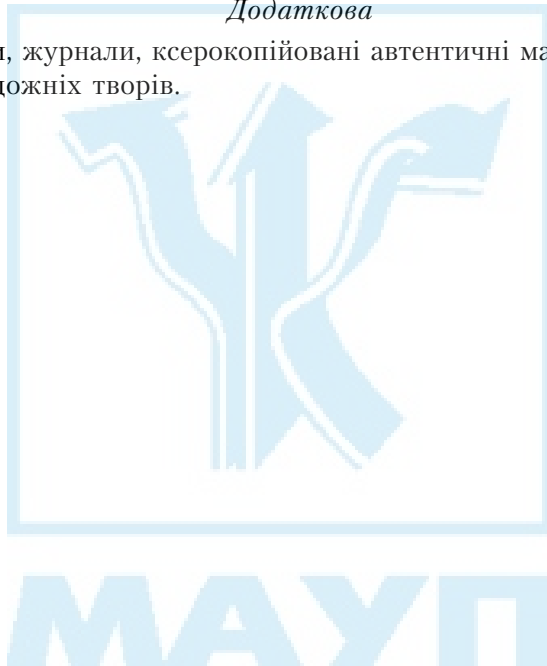
1. *Верещагин Е. М., Костомаров В. Г.* Лингвострановедческая теория слова. — М.: Рус. яз., 1980.
2. *Верещагин Е. М., Костомаров В. Г.* Язык и культура. Лингвострановедение в преподавании русского языка как иностранного. — М.: Рус. яз., 1983.
3. *Городникова М. Д., Карлин А. Л.* Проверьте свои знания и умения (трудности немецкого речевого общения). — М.: Высш. шк., 1986.
4. *Клюева Т. В.* Die Schweiz, Luxemburg, Liechtenstein. Landeskundliches Lehrwerk. — М.: НВИ-ТЕЗАУРУС, 1999.
5. *Комлев Н. Г.* Компоненты содержательной структуры слова. — М.: Изд-во МГУ, 1969.
6. *Кречмер Г.* Фракції. Партії в парламенті. — К.: Заповіт, 1999.
7. *Лебедев В. Б.* Учитесь говорить кратко и точно: пособие по немецкому языку. — М.: Высш. шк., 1986.
8. *Мальцева Д. Г.* Страноведение через фразеологизмы. — М.: Высш. шк., 1991.
9. *Муравлёва Н. В.* Австрия. Лингвострановедческий словарь. — М.: Метатекст, 1997.
10. *Німеччина у фактах.* — Франкфурт-на-Майні: Соціететс, 1996.
11. *Улиш Г., Гюгольд Б., Уварова Л., Гапонова И.* Приветствие и обращение в немецком языке. — М.: НВИ-ТЕЗАУРУС, 1998.
12. *Bausinger H.* Typisch deutsch. Wie deutsch sind die Deutschen? — München: Beck, 2000.
13. *Borodulina M. K., Тјупајева G. S.* Sprechen leicht gemacht. — М.: Высш. шк., 1987.

14. *Hansen M., Zuber B.* Zwischen den Kulturen. Strategien und Aktivitäten für landeskundliches Lehren und Lernen. Materialienbuch für den Unterricht. – Berlin, München, Wien, Zürich, New York: Langenscheidt, 1996.
15. *Huntington S. P.* Der Kampf der Kulturen. Die Neugestaltung der Weltpolitik im 21. Jahrhundert. – München, Wien: Europaverlag, 1996.
16. *Kulikow, G. I., Martinevski, W. I.* Landeskundliches Praktikum. – Минск: Вышэйш. шк., 1988.
17. *Leben und Studieren in Deutschland.* Hinweise und Informationen für ausländische Studierende an deutschen Hochschulen. – Bonn: DAAD, 1996.
18. *McCormack R. W. B.* Unter Deutschen. Porträt eines rätselhaften Volkes. – München: Goldmann, 1994.
19. *Maletzke G.* Interkulturelle Kommunikation. Zur Interaktion zwischen Menschen verschiedener Kulturen. – Opladen: Westdeutscher Verlag, 1996.
20. *Panassjuk H. H.-J.* Deutschland: Land und Leute. – Минск: Вышэйш. шк., 1996
21. *Schlaglichter* der Weltgeschichte. – Bonn: Bundeszentrale für politische Bildung, 1994.
22. *Schlieben-Lange B.* Soziolinguistik. Eine Einführung. – Stuttgart, Berlin, Köln: Kohlhammer, 1991.
23. *Tannen D.* Das hab'ich nicht gesagt! Kommunikationsprobleme im Alltag. – Hamburg: Kabel, 1992.
24. *Weidenfeld W., Kurte K.-R.* (Hrsg.) Handbuch zur deutschen Einheit. – Bonn: Bundeszentrale für politische Bildung, 1996.
25. *Zimmer D. E.* Deutsch und anders – die Sprache im Modernisierungsfieber. – Reinbek: Rowohlt, 1998
26. *Bahrman H., Links Ch.* Chronik der Wende. – Berlin: Ch. Links Verlag, 1999.
27. *Glaesner G.-J.* Demokratie und Politik in Deutschland. – Opladen: Leske + Budrich, 1999.

28. *Kudina O.* Die Länder, wo man Deutsch spricht. – Винниця: Нова книга, 2002.
29. *Geschichte* der Bundesrepublik Deutschland. – Bd. 1–5. Мьнchen: Bayerische Landeszentrale fьr politische Bildungsarbeit, 1993.
30. *Robel G.* Ukraine, Partner Bayerns. Eine kleine Landeskunde. 1. Auflage. Bayerische Landeszentrale fьr politische Bildungsarbeit. – Мьнchen, 1996.

Додаткова

Газети, журнали, ксерокопйовані автентичні матеріали, тексти з художніх творів.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Навчально-тематичний план вивчення дисципліни “Лінгвокраїнознавство” (друга іноземна (німецька) мова)	5
Програмний матеріал до вивчення дисципліни “Лінгвокраїнознавство” (друга іноземна (німецька) мова)	6
Самостійна робота студентів	10
Форми поточного та підсумкового контролю	10
Вимоги до іспитів, курсових і дипломних робіт	11
Питання для самоконтролю	11
Теми контрольних робіт	13
Список рекомендованої літератури	13

Відповідальний за випуск *Н. В. Медведєва*
Редактор *О. Г. Таран*
Комп'ютерне верстання *Т. В. Кулік*

Зам. № ВКЦ-1976

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП